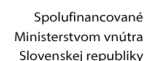

Podpora udržateľnej integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín na trh práce: politiky a nástroje zosúladovania zručností – príspevok Slovenskej republiky

Štúdia EMN Slovensko – dotazníková forma
december 2025

Štúdia bola spracovaná ako súčasť činností Európskej migračnej siete (European Migration Network – EMN), ktorá poskytuje aktuálne, objektívne, spoľahlivé a porovnateľné informácie o migrácii a azyle na podporu tvorby politik EÚ a jej členských štátov. Činnosť EMN financuje Európska únia (EÚ) a Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (MV SR).

Aktivity EMN sú zamerané na témy súvisiace s migráciou štátnych príslušníkov tretích krajín. Realizujú sa prostredníctvom národných kontaktných bodov v členských štátoch EMN (členské štáty EÚ okrem Dánska) a v pozorovateľských štátoch (Nórsko, Gruzínsko, Moldavská republika, Ukrajina, Čierna Hora, Arménsko, Srbsko, Severné Macedónsko a Albánsko), v koordinácii s Európskou komisiou (EK), konkrétne Generálnym riaditeľstvom Európskej komisie pre migráciu a vnútorné záležitosti (DG HOME).

Túto štúdiu zostavila Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Bratislava, ktorá je koordinátorom Národného kontaktného bodu EMN v Slovenskej republike (EMN Slovensko). EMN Slovensko tvorí Ministerstvo vnútra SR (úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru, migračný úrad, odbor zahraničných vecí a európskych záležitostí kancelárie ministra vnútra SR), Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (Odbor medzinárodných vzťahov a európskych záležitostí), Štatistický úrad SR (Sekcia sociálnych štatistík a demografie) a IOM.

Táto štúdia – v dotazníkovej forme – bola vypracovaná s finančnou podporou Európskej únie. Názory uvedené v štúdii nemožno pokladať za oficiálne stanovisko Európskej únie. Rovnako nemusia predstavovať názory vlády Slovenskej republiky alebo IOM.

Spracovala: Soňa Oboňová

Otázky špecifikácie štúdie sú neoficiálnym prekladom z anglického jazyka.

Národný kontaktný bod Európskej migračnej siete v Slovenskej republike

Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) – Úrad v SR

Adresa: Grösslingová 35, 811 09 Bratislava

E-mail: ncpslovakia@iom.int

Tel.: +421 2 52 62 33 35

Web: www.emn.sk, www.ec.europa.eu/emn

PREDSLOV

Cieľom štúdie EMN *Podpora udržateľnej integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín na trh práce: politiky a nástroje zosúladovania zručností* (Fostering Sustainable Labour Market Integration of Third-Country Nationals: Skills Matching Policies and Instruments) je prispieť poznatkami o účinných politikách a opatreniach, ktoré podporujú zosúladenie zručností a riešia vertikálny aj horizontálny nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami migrantov z krajín mimo EÚ/EHP v európskych krajinách.¹ Konkrétnymi úlohami štúdie je:

- poskytnúť prehľad, ako sú migranti z krajín mimo EÚ/EHP v európskych krajinách ovplyvnení nesúladom zručností,
- identifikovať základné príčiny nesúladu medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami u rôznych skupín migrantov,
- preskúmať politiky a nástroje, ktoré krajiny využívajú na riešenie nesúladu a podporu zosúladenia zručností, a poskytnúť prehľad zodpovedných aktérov,
- identifikovať výzvy, ktoré bránia efektívnemu riešeniu nesúladu zručností, a získať poznatky o tom, ako tieto výzvy prekonávať aj na základe zhromaždených osvedčených postupov a iniciatív.

Štúdia opisuje stav k júnu 2025, pričom kombinuje deskriptívnu analýzu a identifikáciu bariér a príležitostí na základe dostupných dát a expertných vstupov. Dotazník vychádza z podkladov z Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstva školstva, vedy, výskumu a mládeže SR, Štátneho inštitútu odborného vzdelávania (ŠIOV), migračného úradu Ministerstva vnútra SR a IOM Slovensko, ako aj ďalších sekundárnych zdrojov (štistiky zaslané OECD pre potreby vypracovania textu, politické a strategické dokumenty, legislatíva, publikácie a monitoring médií). Dostupnosť štatistických údajov o zručnostiach štátnych príslušníkov tretích krajín je limitovaná, čo ovplyvnilo rozsah kvantitatívnej analýzy. Niektoré informácie sú založené na kvalitatívnych odhadoch a expertných názoroch.

V dotazníku sa používajú výrazy *cudziniec* a *migrant* ako synonymá pre osoby, ktoré nie sú občanmi Slovenskej republiky. *Štátny príslušník tretej krajiny* sa v texte používa v prípade, ak ide o cudzinca/migranta, ktorý nie je štátnym príslušníkom žiadneho členského štátu EÚ ani Európskeho hospodárskeho priestoru (EHP). Štúdia ďalej pracuje s týmito definíciami EMN a medzinárodných organizácií: pod *zručnosťami* chápe kombináciu vedomostí, schopností a kompetencií potrebných na vykonávanie pracovných úloh a pod *nesúladom zručností* situáciu, keď zručnosti jednotlivca nezodpovedajú požiadavkám pracovného miesta. Nesúlad zručností môže byť vertikálny (nadmerná kvalifikácia) alebo horizontálny (práca mimo svojho odboru).

Na základe národných štúdií z členských a pozorovateľských štátov EMN vypracováva Európska komisia súhrnnú správu so zhrnutím hlavných zistení. Táto dotazníková forma národnej štúdie za SR, ako aj súhrnná správa sú dostupné na webovej stránke EMN Slovensko www.emn.sk.

¹ Členské krajiny EMN (členské štáty EÚ okrem Dánska) a pozorovateľské krajiny EMN (Nórsko, Gruzínsko, Moldavská republika, Ukrajina, Čierna Hora, Arménsko, Srbsko, Severné Macedónsko a Albánsko).

OBSAH

PREDSLOV.....	3
OBSAH.....	4
ZOZNAM SKRATIEK	5
ZHRNUTIE	6
KAPITOLA 1: ŠTATISTICKÝ PREHĽAD FENOMÉNU SÚLADU/NESÚLADU ZRUČNOSTÍ	7
KAPITOLA 2: PRÍČINY NESÚLADU MEDZI ZRUČNOSŤAMI	7
KAPITOLA 3: NÁRODNÉ POLITIKY NA PODPORU UDRŽATEĽNEJ INTEGRÁCIE NA TRH PRÁCE ADRESOVANÍM NESÚLADU MEDZI PONÚKANÝMI A POŽADOVANÝMI ZRUČNOSŤAMI	16
KAPITOLA 4: VÝZVY V OBLASTI ZOSÚLADENIA ZRUČNOSTÍ	22
KAPITOLA 5: ZÍSKANÉ POZNATKY A OSVEDČENÉ POSTUPY TÝKAJÚCE SA ZOSÚLAĐOVANIA ZRUČNOSTÍ	24
KAPITOLA 6: ZÁVERY	24
BIBLIOGRAFIA	25

ZOZNAM SKRATIEK

EHP – Európsky hospodársky priestor

EMN – Európska migračná sieť (European Migration Network)

EU-LFS – Zisťovanie pracovných síl EÚ (European Union Labour Force Survey)

Eurostat – Štatistický úrad Európskej únie

EÚ – Európska únia

HDP – hrubý domáci produkt

IOM – Medzinárodná organizácia pre migráciu (International Organization for Migration)

ISCED – Medzinárodné štandardné členenie vzdelávania (International Standard Classification of Education)

ISCO – medzinárodná klasifikácia povolání (International Standard Classification of Occupations)

MIC – Migračné informačné centrum IOM

NEET – mladí mimo vzdelávania a práce (Not in Education, Employment or Training)

OECD – Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development)

PIAAC – Program medzinárodného hodnotenia kompetencií dospelých (Programme for the International Assessment of Adult Competencies)

SR – Slovenská republika

ŠIOV – Štátny inštitút odborného vzdelávania

ŠPTK – štátny príslušník tretej krajiny / štátni príslušníci tretích krajín

UNHCR – Úrad Vysokého komisára OSN pre utečencov (United Nations High Commissioner for Refugees)

UoZ – uchádzač(i) o zamestnanie

úrad(y) práce – úrad(y) práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

VET – Odborné vzdelávanie a príprava (Vocational Education and Training)

VŠ – vysoká škola / vysoké školy

Z. z. – Zbierka zákonov

ZoZ – záujemca(ovia) o zamestnanie

ZHRNUTIE

Tento dotazník vznikol ako príspevok Slovenskej republiky do štúdie Európskej migračnej siete (EMN) zameranej na politiky a nástroje zosúladovania zručností štátnych príslušníkov tretích krajín² s potrebami trhu práce k júnu 2025. V kontexte prehlbujúceho sa nedostatku pracovnej sily, jej celkovej fluktuácie a dynamických zmien na trhu práce je efektívne využitie zručností migrantov kľúčové pre udržateľnú integráciu a hospodársky rast. Štúdia analyzuje rozsah nesúladu medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami, identifikuje jeho príčiny, skúma existujúce politiky a nástroje, ako aj výzvy, osvedčené postupy a získané poznatky. Cieľom je poskytnúť tvorcom politik podklady pre strategické rozhodovanie a podporiť opatrenia, ktoré zlepšia využitie odborného potenciálu migrantov na Slovensku.

Analýza ukazuje, že nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami migrantov na Slovensku je pomerne rozšírený, najmä vo forme vertikálneho nesúladu (nadmerná kvalifikácia/prekvalifikácia) a čiastočne aj horizontálneho nesúladu (zamestnanie mimo odboru). Migranti z krajín mimo EÚ/EHP, vrátane odídcov a osôb s udelenou medzinárodnou ochranou, často pracujú na pozíciách pod úrovňou svojho vzdelania a zručností. Tento jav je výraznejší u žien a starších migrantov.

Hlavné dôvody nesúladu zahŕňajú jazykovú bariéru, zdĺhavé uznávanie kvalifikácií, rozdiely vo vzdelávacích systémoch, obmedzené informácie o trhu práce, diskrimináciu a nedostatok dostupného bývania. Významným faktorom je aj nízka znalosť svetových jazykov v populácii SR, čo zvyšuje tlak na ovládanie slovenčiny (zároveň platí, že nie všetci migranti na Slovensku ovládajú svetový jazyk).

Politiky a nástroje na Slovensku v monitorovanom období (stav platný k júnu 2025) reagujú skôr prostredníctvom projektov než komplexných stratégií. Existujú iniciatívy zamerané na jazykové vzdelávanie, rekvalifikácie, individuálne poradenstvo a podporu zamestnávateľov pri integrácii cudzincov. Chýba však jednotná platforma na identifikáciu a uznanie zručností migrantov, centrálna webová stránka s kariérnym poradenstvom a systémové opatrenia na zosúladenie zručností.

Výzvy zahŕňajú absenciu národnej stratégie, nedostatok dát, komplikovanú koordináciu integračných politik a obmedzenú ponuku cenovo dostupných jazykových kurzov.

Osvedčené postupy zatiaľ neboli identifikované, no medzi získané poznatky patrí potreba medzisektorovej spolupráce, zjednodušenia administratívnych procesov, intenzívnej jazykovej prípravy, rozvoja mentoringu a komunitných aktivít.

Štúdia Európskej migračnej siete (EMN) *Podpora udržateľnej integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín na trh práce: politiky a nástroje zosúladovania zručností* (Fostering Sustainable Labour Market Integration of Migrants: Skills Matching Policies and Instruments) bola vybraná na vypracovanie Riadiacim výborom EMN v rámci pracovného programu na rok 2025. Štúdia je za zúčastnený členský a pozorovateľský štát EMN vypracovaná na základe spoločnej špecifikácie – otázok uvedených v ďalšej časti textu. Z národných štúdií Európska komisia vypracováva spoločnú súhrnnú správu s hlavnými zisteniami.

² Štúdia sa sústreďujú na tieto konkrétne skupiny: pracovní migranti z krajín mimo EÚ/EHP, migranti z krajín mimo EÚ/EHP prichádzajúci z dôvodu zlúčenia rodiny, osoby s udelenou medzinárodnou ochranou (azyl a doplnková ochrana) a osoby s poskytnutým dočasným útočiskom (odídenci).

KAPITOLA 1: ŠTATISTICKÝ PREHĽAD FENOMÉNU SÚLADU/NESÚLADU ZRUČNOSTÍ

Táto kapitola poskytuje prehľad najnovších dostupných štatistických údajov o nesúlade medzi ponukou a dopytom po kvalifikácii (Eurostat, EU-LFS a PIAAC).

Dáta, ktoré boli za SR len v obmedzenom množstve³, naznačujú nasledovnú situáciu v krajine:

Migranti na Slovensku, najmä tí z krajín mimo EÚ/EHP, často pracujú na pozíciách pod úrovňou ich kvalifikácie/vzdelania. Miera prekvalifikácie u ľudí narodených na Slovensku je 22,5 %, ale medzi vysokokvalifikovanými migrantmi narodenými v zahraničí nepracuje každá tretia žena a takmer každý piaty muž. Migranti hlásia vyššiu prekvalifikáciu ako miestni obyvatelia (+3 percentuálne body), čo znamená, že ich zručnosti sú nedostatočne využívané aj v zamestnaní. Medzi prekážky patrí jazyková znalosť, uznávanie kvalifikácie a kariérny postup.

Rozdiely medzi pohlaviami existujú v týchto parametroch: muži vykonávajú častejšie menej kvalifikované práce; ženy čelia vyššej nezamestnanosti.

KAPITOLA 2: PRÍČINY NESÚLADU MEDZI ZRUČNOSŤAMI

1. Na základe dostupnej literatúry a názorov odborníkov uveďte, aké príčiny, špecificky spojené so samotnými migrantmi, spôsobujú nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami, t. j. príčiny súvisiace s migrantmi vo vašej krajine?⁴ Napr. informovanosť migrantov pred príchodom do SR, nedostatočná kvalifikácia, uznávanie kvalifikácií, vek, jazyková bariéra, spolupráca a informovanosť medzi orgánmi štátnej správy, komunikácia smerom k migrantom.

Príčina	Vzťahuje sa (Áno/Nie)	Vysvetlenie/opis a zdroj
Príčiny, ktoré súvisia s krajinou pôvodu (napr. chýbajúce doklady/ dokumentácie o kvalifikácii)	Áno	Môže sa týkať predovšetkým ľudí s udelenou medzinárodnou ochranou, ktorí nemali možnosť dokončiť formálne vzdelanie, alebo nemajú prístup k svojim dokumentom.⁵ Potvrdzujú to aj skúsenosti z praxe pri integrácii osôb s udelenou medzinárodnou ochranou.⁶ Štátni príslušníci tretej krajiny (ŠPTK), ktorým bolo poskytnuté dočasné útočisko (občania Ukrajiny), udelená medzinárodná ochrana či sú žiadateľmi o udelenie medzinárodnej ochrany, nemôžu často zdokladovať svoje vzdelanie a profesiu z dôvodu absencie dokladov. Mnohé osoby s udelenou medzinárodnou ochranou nemajú formálne vzdelanie z krajiny pôvodu, ale majú dlhoročnú prax v určitej profesii, môžu tak mať potrebné schopnosti a zručnosti pre výkon obdobného povolania na Slovensku, ktoré takisto nevedia preukázať potrebnými dokladmi. Zákon č. 422/2015 Z. z. o uznávaní dokladov o vzdelaní a o uznávaní odborných kvalifikácií a o zmene a doplnení niektorých zákonov (v pôsobnosti MŠVVaM SR) upravuje postup pri posúdení a overení dosiahnutého vzdelania v prípade žiadateľov s udelenou medzinárodnou ochranou, ktorí nemôžu predložiť doklad o vzdelaní potvrdzujúci, že absolvovali vzdelávanie vyžadované na výkon príslušného povolania v štáte pôvodu.⁷ Jeden z dôvodov nedostatku dokladov/dokumentácie pri cudzincoch, ktorí nútene opustili Ukrajinu z dôvodu vojenského konfliktu, môže byť skutočnosť, že nútene vysídlené osoby často opúšťajú svoje domovy narýchlo a bez možnosti primerane sa pripraviť. Pred odchodom nemajú

³ Údaje OECD a ICF zaslané EMN pre potreby vypracovania tejto štúdie.

⁴ Táto otázka sa zaoberá príčinami nesúladu medzi ponukou a dopytom po kvalifikácii, ktoré súvisia konkrétne s určitými charakteristikami migrantov.

⁵ Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Slovensko.

⁶ migračný úrad Ministerstva vnútra SR.

⁷ Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

		priestor zvážiť svoje jazykové či odborné znalosti, často im chýbajú potrebné certifikáty a dokumenty o kvalifikácii. Uvedené platí aj na iné krajiny s vojenským konfliktom. Z dôvodu blízkosti Ukrajiny a väčšej vzorky ľudí, na ktorú sa v rámci kontextu vzťahuje táto príčina, uvádzame súvislosť s občanmi Ukrajiny, ktorí utiekli pred vojnou. ^{8,9}
Rozdiely vo vzdelávacom systéme medzi krajinou pôvodu a prijímajúcou krajinou (napr. silné zameranie na odbornú prípravu v prijímajúcich krajinách, ktoré nie je prítomné v krajinách pôvodu)	Áno	Systémy vzdelávania v krajinách pôvodu sa líšia od slovenského, najmä v odbornej príprave.¹⁰ Napríklad ukrajinský a slovenský vysokoškolský systém sú formálne založené na rovnakých princípoch bolonského procesu, avšak v praxi medzi nimi existujú viaceré významné rozdiely. Najviditeľnejší rozdiel sa týka samotnej štruktúry štúdia: na Ukrajine trvá bakalársky stupeň spravidla štyri roky, zatiaľ čo na Slovensku je štandardná dĺžka bakalárskeho programu tri roky. Nadväzujúce magisterské štúdium je na Ukrajine o niečo kratšie (1 až 1,5 roka), zatiaľ čo na Slovensku trvá spravidla dva roky. Ukrajina navyše zachováva aj medzistupeň „doklad o (odbornom strednom) vzdelaní: Diplom mladšieho špecialistu“, ktorý v slovenskom systéme nemá priamy ekvivalent.¹¹ Z pohľadu odboru stredných škôl MŠVVaM SR patria rozdiely vo vzdelávacích systémoch medzi krajinou pôvodu a Slovenskou republikou k dôležitým faktorom, ktoré môžu nepriamo prispievať k nesúladu medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami migrantov. Pri žiakoch – štátnych príslušníkoch tretích krajín – sa tieto rozdiely prejavujú najmä pri: • zaradení do vhodného ročníka a typu školy (gymnázium vs. stredná odborná škola), • posudzovaní obsahu a úrovne dosiahnutého vzdelania, • prechode medzi všeobecným a odborným vzdelávaním. Rozdiely sa týkajú napríklad dĺžky povinnej školskej dochádzky, podielu praktického vyučovania v odbornom vzdelávaní a kvalifikačných výstupov (certifikáty, výučné listy) v krajinách pôvodu migrantov. To môže sťažovať jednoznačné priradenie predchádzajúceho vzdelania k slovenským kvalifikáciám na úrovni ISCED 3 a ovplyvniť budúce uplatnenie absolventov na trhu práce.¹² Rozdiely vidno najmä pri niektorých vzdelávacích odboroch, ako napr. psychológia – rozdielne kvalifikačné podmienky na Ukrajine ako krajine pôvodu, a na Slovensku. Rovnako v odboroch s medicínskym zameraním, hlavne zdravotné sestry (14. júna 2023)¹³ a pediatri (21. marca 2023).^{14,15}
Rozdiely v požiadavkách na zručnosti pre konkrétne profesie medzi krajinou pôvodu a	Áno	V prípade osôb s udelenou medzinárodnou ochranou býva náročné samotné preklopenie ich pracovných zručností a skúseností, ktoré nadobudli v krajine pôvodu, do podmienok pracovného trhu na Slovensku.¹⁶ Kompetencie a zručnosti osôb s udelenou medzinárodnou ochranou veľakrát nezodpovedajú požiadavkám, potrebám a očakávaniam zamestnávateľov. Ide najmä o nedostatočné počítačové zručnosti či nedokončené, alebo

⁸ https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/ministerstvo/analyticke-centrum/analyticke-komentare/komentare_2023/veselkova_habel_2023_pracovnym_migrantom_z_ua_sa_na_sk_dari_lepsie_ako_odidenc_om.pdf, s. 6, citované 21. 10. 2025.

⁹ odbor internacionalizácie vysokého školstva Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR

¹⁰ Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, <https://employment.gov.sk/sk/informacie-cudzincov/vzdelavanie-cudzincov/profesijsne-uznavanie-dokladov-vzdelani-odbornych-kvalifikacii.html>, citované 21. 10. 2025.

¹¹ odbor internacionalizácie vysokého školstva Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR, https://www.minedu.sk/data/files/11251_podklady_sudv_vzdelavaci_system-vs_ua_060522.pdf, citované 21. 10. 2025.

¹² odbor stredných škôl Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR.

¹³ <https://www.health.gov.sk/Clanok?mzsr-sestry-ukrajinske-vzdelanie-uznavanie>, citované 22. 10. 2025.

¹⁴ <https://www.health.gov.sk/Clanok?pediatri-vzdelanie-uznavanie-zjednodusenie>, citované 22. 10. 2025.

¹⁵ Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Slovensko.

¹⁶ Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

prijímajúcou krajinou		žiadne vzdelanie. Niektoré profesie sú regulované odlišne, vyžadujú špecifické certifikáty¹⁷ a komunikáciu so zamestnávateľmi. V SR sa na výkon regulovaných povolání vyžaduje splnenie kvalifikačných predpokladov ustanovených osobitnými predpismi. Napríklad zdravotníctvo, školstvo – nutnosť nostrifikácie, jazykovej skúšky, atď.¹⁸ Databázu regulovaných povolání spravuje MŠVVaM SR.¹⁹ Rozdiely v požiadavkách na zručnosti medzi Ukrajinou a Slovenskom ako prijímajúcou krajinou sa prejavujú najmä tým, že nútene vysídlené osoby z Ukrajiny po príchode na Slovensko často vykonávajú práce, ktoré nevyžadujú ich pôvodnú úroveň kvalifikácie. Analýza ukazuje, že až 46,2 % z nich pracovalo v prvom zamestnaní na Slovensku na pozíciách, ktoré si vyžadovali nižšiu kvalifikáciu, než akú mali nadobudnutú, čo zároveň predstavuje výraznú mieru nadkvalifikovanosti. Tento nesúlad naznačuje, že zručnosti získané v krajine pôvodu nie sú v slovenskom prostredí plnohodnotne využité. Výrazné rozdiely sa prejavujú aj v štruktúre zamestnanosti. Mnohí, vrátane tých so stredoškolským alebo vysokoškolským vzdelaním, sa koncentrujú do elementárnych a nízkokvalifikovaných povolání. Napríklad 27,4 % osôb so stredným vzdelaním a dokonca 7,8 % osôb s vysokoškolským vzdelaním pracovalo v zamestnaniach kategórie ISCO 9, ktoré sú charakteristické veľmi nízkymi požiadavkami na odborné zručnosti. Rozdiely v požiadavkách na zručnosti súvisia aj s tým, že kvalifikácie nadobudnuté na Ukrajine nie vždy predstavujú pre slovenských zamestnávateľov jasný signál produktivity. Vzdelanie a odborné skúsenosti získané mimo Slovenska sú často menej zrozumiteľné alebo menej dôveryhodné, čo znižuje ochotu zamestnávateľov prijať nútene vysídlené osoby z Ukrajiny na pozície, ktoré lepšie korešpondujú s ich úrovňou odbornosti.²⁰ Údajne práve kvôli rozdielnym zručnostiam v odboroch s medicínskym zameraním sa v roku 2023 pristúpilo k nastaveniu rozdielneho procesu na uznávanie pre zdravotné sestry (14. júna 2023)²¹ a pediatrov (21. marca 2023).²² Pred rokom 2023 vôbec nebolo možné odborné kvalifikácie pre pediatrov uznávať a zdravotné sestry, ktoré vyštudovali bakalársky stupeň na Ukrajine, sa mohli stať len asistujúcimi sestrami.²³ V oblasti stredného odborného vzdelávania sa rozdiely v požiadavkách na zručnosti pre konkrétne povolania prejavujú tak, že: • profesijné profily a kvalifikačné štandardy v krajinách pôvodu migrantov sa často nezhodujú s Národnou sústavou kvalifikácií a so systémom štátnych vzdelávacích programov v SR, • praktické zručnosti sú nadobúdané v iných technologických podmienkach (iné normy, vybavenie, technologické postupy). Z pohľadu odboru stredných škôl to znamená, že žiaci – migranti, ktorí nastupujú do odborného vzdelávania na Slovensku, môžu mať čiastočne relevantné, ale ťažšie uchopiteľné predchádzajúce skúsenosti, čo si vyžaduje individualizovaný prístup školy (diagnostika vstupných zručností, doplnujúce praktické cvičenia, prípadne individuálny vzdelávací plán). Tieto rozdiely môžu v budúcnosti prispievať k nesúladu medzi tým, čo absolvent
------------------------------	--	--

¹⁷ <https://employment.gov.sk/sk/informacie-cudzincov/vzdelavanie-cudzincov/profesijne-uznavanie-dokladov-vzdelani-odbornych-kvalifikacii.html>, citované 22. 10. 2025.

¹⁸ <https://employment.gov.sk/sk/informacie-cudzincov/vzdelavanie-cudzincov/profesijne-uznavanie-dokladov-vzdelani-odbornych-kvalifikacii.html>, citované 22. 10. 2025.

¹⁹ Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

²⁰ odbor internacionalizácie vysokého školstva Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR, https://www.employment.gov.sk/files/isp-dokumenty/veselkova-habel_2023_ukrainian_refugees_final.pdf, citované 22. 10. 2025.

²¹ <https://www.health.gov.sk/Clanok?mzsr-sestry-ukrajinske-vzdelanie-uznanie>, citované 22. 10. 2025.

²² <https://www.health.gov.sk/Clanok?pediatri-vzdelanie-uznavanie-zjednodusenie>, citované 22. 10. 2025.

²³ Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Slovensko.

		formálne deklaruje kvalifikáciou, a reálnymi očakávaniami zamestnávateľov.²⁴ Uznávanie predchádzajúceho vzdelania/kvalifikácií Regionálne úrady školskej správy a školy rozhodujú o zaradení žiaka do ročníka na základe dokladov zo zahraničia. V oblasti stredoškolského vzdelávania sa uznávanie predchádzajúceho vzdelania migrantov rieši najmä pri: • zaradení žiakov z tretích krajín do príslušného ročníka, • posudzovaní ekvivalentu ukončenia nižšieho sekundárneho vzdelania (podmienka pre nástup na SŠ), • uznávaní skúšok a klasifikácie z predchádzajúcej školy. Z pohľadu odboru stredných škôl je proces formálne nastavený (rozhodovanie príslušných orgánov vo výchove a vzdelávaní), ale v praxi môže narážať na tieto problémy: • neúplná alebo chýbajúca dokumentácia (najmä pri osobách s udelenou medzinárodnou ochranou a odídenoch), • rozdielne učebné osnovy a obsah predmetov, • jazyková bariéra pri posudzovaní obsahu vysvedčení. Tieto faktory môžu viesť k opakovanému absolvovaniu časti štúdia alebo k zaradeniu na nižšiu úroveň, ako zodpovedá skutočným zručnostiam žiaka, čo je jednou z foriem vertikálneho nesúladu.²⁵
Iný rozsah regulovaných povolaní v krajine pôvodu – na rozdiel od krajiny prijímajúcej – (t. j. regulácie pre výkon určitých povolaní)	Áno	Väčšinou majú krajiny iný rozsah, alebo minimálne procesy na uznávanie regulovaných povolaní.²⁶ Dodatočne sú ešte regulované povolania, v ktorých je odborné kvalifikácie možné uznať len občanom EÚ (napr. povolania architekt, krajinný architekt, územný plánovač, stavebný inžinier, kontrolný inžinier, hlavný stavbyvedúci a stavebný dozor pre vyhradené stavby). MŠVVaM SR môže uznať vzdelania, ale uznanie odbornej kvalifikácie pripadá Slovenskej komore stavebných inžinierov, kde je potrebné vykonať autorizačnú skúšku, pri ktorej je podmienkou občianstvo v EÚ – zákon 138/1992 Z. z.²⁷
Príčiny súvisiace s vekom (ktoré v kombinácii so statusom migranta ovplyvňujú nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami, napr. vek v čase príchodu by mohol mať vplyv na nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami, keďže mladší	Áno	Vek migranta pri príchode do prijímajúcej krajiny predstavuje významný faktor ovplyvňujúci nesúlad medzi jeho zručnosťami a požiadavkami pracovného trhu. Mladší migranti sa zvyčajne dokážu rýchlejšie adaptovať, ľahšie sa učia jazyk prijímajúcej krajiny a flexibilnejšie nadobúdajú nové pracovné zručnosti, čo im umožňuje najstť zamestnanie zodpovedajúce ich kvalifikácii. Naopak, starší migranti často čelia vyššej bariére, pretože adaptácia na nové prostredie a zvládanie cudzieho jazyka sú pre nich náročnejšie, čo vedie k tomu, že sa zamestnávajú prevažne na pozíciách s nižšími požiadavkami, ktoré nevyužívajú plne ich pôvodné vzdelanie a odborné skúsenosti.²⁸ Veková bariéra platí aj pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou.²⁹ Vek sa podľa skúseností Migračného informačného centra IOM prejavuje najmä v oblasti jazykovej vybavenosti migrantov (či už slovenský, ale aj anglický jazyk). Rovnako sa odzrkadľuje aj na motivácii účasti na vzdelávacích a rekvalifikačných kurzoch, alebo absolvovania procesu uznávania vzdelávania. Vek migranta môže mať presah aj na nedostatok

²⁴ odbor stredných škôl Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR.

²⁵ odbor stredných škôl Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR.

²⁶ odbor internacionalizácie vysokého školstva Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR.

²⁷ Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Slovensko.

²⁸ odbor internacionalizácie vysokého školstva Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR.

²⁹ migračný úrad Ministerstva vnútra SR.

migranti majú zvyčajne menšie ťažkosti s učením sa jazyka prijímajúcej krajiny – pozri nižšie)		digitálnych zručností, čo môže mať rovnako vplyv na nesúlad, či už vzhľadom na schopnosť vyhľadania informácií o procese, alebo výkon samotného povolania. ³⁰
Príčiny súvisiace s pohlavím (ktoré v kombinácii s migračným statusom ovplyvňujú nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami)	Áno	Áno, sem môžu patriť aj kultúrne odlišnosti viažuce sa na rod/pohlavie (napr. primárna úloha žien v zabezpečovaní starostlivosti o domácnosť).³¹ Pohlavie môže ovplyvniť samotný proces spojený s prípravou na uznávanie vzdelania a odbornej kvalifikácie, najmä ak ide o matku samoživiteľku (starostlivosť o deti môže obmedzovať návštevu jazykových a vzdelávacích kurzov, ako aj finančné možnosti). Rovnako môže ovplyvniť nedostatok rokov praxe a dlhšia pauza od ukončenia štúdia.³²
Jazyková znalosť jazyka prijímajúcej krajiny	Áno	Nedostatočné ovládanie slovenského alebo požadovaného cudzieho jazyka označujú zamestnávateľia aj štátni príslušníci tretích krajín za najväčšiu prekážku zamestnávania (výsledky prieskumov, rozhovory). Na znalosť jazyka zamestnávateľia nekladú veľký dôraz jedine pri manuálnych pozíciách.³³ Pri niektorých regulovaných povolaniach (napr. učiteľ, zdravotník, kozmetička) existuje povinná úroveň jazyka (doplňujúca skúška v slovenskom jazyku).³⁴ Nedostatočné ovládanie slovenského jazyka sa prejavuje vo všetkých aspektoch integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín (vrátane osôb s udelenou medzinárodnou ochranou³⁵); má negatívny vplyv aj na možnosť oboznámenia sa a poznania ich práv, vrátane práv spojených s postavením zamestnanca, možností riešenia problémov v súvislosti so zamestnávaním a prípadných konfliktov na pracovisku.³⁶ Nedostatočná znalosť jazyka prijímajúcej krajiny predstavuje pre mnohých odídencom z Ukrajiny významnú prekážku pri hľadaní zamestnania. Mnohí prichádzajú bez znalosti slovenčiny alebo s veľmi obmedzenými jazykovými kompetenciami, čo sťažuje uplatnenie najmä v profesiách vyžadujúcich komunikáciu so zákazníkmi či prácu v tíme. Z tohto dôvodu sa odídeni často zamestnávajú najmä na manuálnych alebo menej kvalifikovaných pozíciách, kde jazyková vybavenosť nie je kľúčovou podmienkou.³⁷ Jazykové zručnosti migrantov Nedostatočná znalosť štátneho jazyka je jednou z hlavných prekážok úspešného vzdelávania žiakov – migrantov na stredných školách a následne aj ich uplatnenia na trhu práce. Z pohľadu odboru stredných škôl sa jazyková bariéra prejavuje: • v obmedzenej schopnosti žiaka sledovať odborné predmety, ktoré sú jazykovo náročné, • v slabšom prospechu a častejšej potrebe predĺženia štúdia,

³⁰ Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Slovensko.

³¹ migračný úrad Ministerstva vnútra SR.

³² Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Slovensko.

³³ Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

³⁴ Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Slovensko.

³⁵ migračný úrad Ministerstva vnútra SR.

³⁶ Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

³⁷ odbor internacionalizácie vysokého školstva Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR, https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/ministerstvo/analyticke-centrum/analyticke-komentare/komentare_2023/veselkova_habel_2023_pracovnym_migrantom_z_ua_sa_na_sk_dari_lepsie_ako_odidenc_om.pdf, s. 22., citované 22. 10. 2025.

		- v zhoršenej orientácii v kariérnych možnostiach a v komunikácii so zamestnávateľmi pri praxi a duálnom vzdelávaní. Na úrovni stredných škôl sa jazyková podpora rieši najmä prostredníctvom: - individuálneho pedagogického prístupu a doučovania, - podpory žiakov so špecifickými potrebami (vrátane žiakov s iným materinským jazykom), - spolupráce s odbornými a poradenskými zariadeniami. - Výzvy 2 na predloženie žiadosti o poskytnutie dotácie MŠVVaM SR na inštitucionalizáciu a podporu jazykového vzdelávania cudzincov na rok 2025.³⁸
Dĺžka pobytu (berúc do úvahy, že čím dlhšie migrant žije v krajine, tým viac sa znižuje miera nesúladu medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami)	Áno	Áno, najmä kvôli úrovni ovládania jazyka. ³⁹ Potvrďuje to aj praktická skúsenosť z praxe pri integrácii osôb s udelenou medzinárodnou ochranou. ⁴⁰
Obmedzené informácie o trhu práce/zamestnávateľoch, ktoré môžu mať migranti v porovnaní s domácimi/miestnymi obyvateľmi	Áno	Zákon o službách zamestnanosti upravuje v rámci pôsobnosti úradov práce, sociálnych vecí a rodiny poskytovanie informácií štátnym príslušníkom tretej krajiny o možnosti zamestnania v ich územnom obvode.⁴¹ Nedostatok relevantných informácií zvyšuje zraniteľnosť migrantov na trhu práce.⁴² Nedostatok informácií o trhu práce a kariérne poradenstvo Z pohľadu odboru stredných škôl je kariérne poradenstvo na stredných školách dôležitým nástrojom na znižovanie budúceho nesúladu medzi zručnosťami a potrebami trhu práce. V praxi sa realizuje prostredníctvom: - triednych učiteľov, výchovných a kariérnych poradcov, - spolupráce so zamestnávateľmi (exkurzie, odborná prax, duálne vzdelávanie), - informačných aktivít pre rodičov a žiakov (vrátane cudzincov).⁴³
Diskriminácia/ster eotypy verejnosti voči (určitým skupinám) migrantov (napr. farba pleti, etnická príslušnosť/pôvod, status)	Áno	SR predstavuje zväčša homogénne obyvateľstvo. Výnimkou sú väčšie a univerzitné mestá, kde dochádza k interkultúrnej výmene. Stereotypy slovenskej verejnosti voči migrantom sú viac viditeľné v menších mestách a na vidieku, najmä z dôvodu absencie skúsenosti s iným ako domácim obyvateľstvom (cestovanie a pod.), či naučenými alebo „zdedenými“ predsudkami. ⁴⁴ Zo skúseností Migračného informačného centra IOM tento dôvod platí najmä voči migrantom z iných kultúrnych prostredí (etnicita, farba pleti, náboženstvo). ⁴⁵ Pri integrácii osôb s udelenou medzinárodnou ochranou je ťažko posúdiť, čo je primárnou príčinou, či

³⁸ odbor stredných škôl Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR. <https://www.minedu.sk/vyzva-2-na-predloženie-žiadosti-o-poskytnutie-dotacie-msvvam-sr-na-institucionalizáciu-a-podporu-jazykového-vzdelávania-cudzincov-na-rok-2025/>, citované 22. 10. 2025.

³⁹ Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Slovensko.

⁴⁰ migračný úrad Ministerstva vnútra SR.

⁴¹ Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

⁴² Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Slovensko.

⁴³ odbor stredných škôl Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR.

⁴⁴ odbor internacionalizácie vysokého školstva Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR.

⁴⁵ Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Slovensko.

		diskriminácia/stereotypy, alebo napr. neovládanie jazyka, chýbajúce doklady, ťažkosti s otvorením bankového účtu a pod. ⁴⁶
Prerušenie kariéry migranta (napr. z dôvodu migrácie, presunu z krajiny)	Áno	Dlhší proces uznávania vzdelania môže mať za následok prerušenie kariéry aj na dlhší čas. Rovnako zdĺhavý proces migrácie (najmä v prípade osôb s udelenou medzinárodnou ochranou), ale aj neparticipácia na trhu práce napríklad rodinných príslušníkov pracujúcich migrantov. ⁴⁷
Iné (prosím, špecifikujte)	Áno	Prístup k vzdelávaniu, rekvalifikáciám a odbornému vzdelávaniu a príprave (Vocational Education and Training - VET) ako nástroj „skills matching“. V prípade migrantov v stredoškolskom veku je pre využitie potenciálu VET dôležité: - včasné zaradenie do systému (veková hranica, povinná školská dochádzka), - jazyková príprava ešte pred nástupom alebo v úvodnej fáze štúdia, - kariérne poradenstvo zohľadňujúce predchádzajúce vzdelanie a skúsenosti žiaka. Odbor stredných škôl vníma odborné vzdelávanie ako priestor, kde je možné cielene znižovať budúci nesúlad medzi kvalifikáciou migrantov a potrebami trhu práce, za predpokladu posilnenia podporných opatrení (jazyk, adaptácia, poradenstvo).⁴⁸

2. Na základe dostupnej literatúry a názorov odborníkov uveďte, aké sú príčiny špecifické pre vašu krajinu alebo zamestnávateľa, ktoré spôsobujú nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami migrantov vo vašej krajine?

Na základe interných analýz realizovaných v spolupráci Štátneho inštitútu odborného vzdelávania (ŠIOV) a Aliancie sektorových rád (ASR) možno medzi hlavné faktory nesúladu zaradiť jazykové bariéry a nedostatočnú znalosť odbornej terminológie v slovenskom jazyku u zahraničných pracovníkov. Tento faktor sa prejavuje naprieč viacerými sektormi. Ďalšími príčinami sú administratívne prekážky, nedostatočné uznávanie kvalifikácií a obmedzené skúsenosti zamestnávateľov s riadením diverzity a inklúzie. Analýza zároveň poukazuje na potrebu prepojiť jazykové vzdelávanie s odbornou praxou tak, aby rozvoj jazykových kompetencií priamo podporoval výkon povolania, a posilniť systémovú podporu zamestnávateľov pri integrácii pracovníkov z tretích krajín.⁴⁹

Príčina	Vzťahuje sa (Áno/ Nie)	Vysvetlenie/opis a zdroj
Ekonomické podmienky a podmienky na trhu práce (napr. hospodárska recesia, ktorá môže mať väčší vplyv na nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami na migrantov ako na domáce obyvateľstvo)	Áno	V dôsledku demografických zmien (starnutie obyvateľstva, pokles populácie v produktívnom veku) a emigrácie do západných krajín EÚ/EHP (napr. z dôvodu nedostatočného finančného ohodnotenia v zamestnaní alebo lepších pracovných podmienok) sa na slovenskom trhu práce prehlbuje nedostatok zručností osobitne v niektorých profesiách. Zrejmy je nesúlad medzi profesijným zameraním absolventov škôl a požiadavkami zamestnávateľov, ktorým sa nedarí obsadiť voľné pracovné miesta pracovníkmi s príslušnou kvalifikáciou.⁵⁰ Zamestnanci cez pracovné agentúry sú menej chránení pri väčšom prepúšťaní ako kmeňoví zamestnanci.⁵¹
Štruktúra trhu s bývaním (napr. bytová politika)	Áno	Dostupnosť bývania je integrálnou súčasťou integrácie pracujúcich migrantov. Nie každý zamestnávateľ má možnosť ubytovacích zariadení

⁴⁶ migračný úrad Ministerstva vnútra SR.

⁴⁷ Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Slovensko.

⁴⁸ odbor stredných škôl Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR.

⁴⁹ Štátny inštitút odborného vzdelávania.

⁵⁰ Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

⁵¹ Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Slovensko.

bez hornej hranice nájomného, nedostatok dostupného bývania v oblastiach s dostupnými pracovnými miestami zodpovedajúcimi profilom migrantov)		v požadovanom množstve, ale aj kvalite ⁵² , a nedostupnosť nájomného bývania spolu s vysokými cenami nehnuteľností integračnému procesu nenapomáha. Skoky v cenách komerčného nájmu viac ohrozujú neúplné rodiny migrantov, sociálne znevýhodnených alebo nezamestnaných. ⁵³
Obmedzený prístup/dostupnosť k sociálnej pomoci	Áno	Pokiaľ ide o prístup cudzincov a cudziniiek k sociálnym službám, prieskum mimovládnej organizácie Centrum pre výskum etnicity a kultúry (CVEK) ⁵⁴ ukázal značnú nerovnosť. Najčastejšie majú prístup k sociálnym službám cudzinci a cudzinky s trvalým pobytom – až 91,8 % samospráv uviedlo, že v týchto prípadoch im samospráva služby môže poskytovať. Naproti tomu osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou k nim majú prístup len vo viac ako štvrtine miest. Dôležitým zistením však je, že mnoho samospráv nevie presne určiť, ktoré skupiny cudzincov majú na služby nárok, čo vytvára neistotu, a tým aj potenciálne prekážky v praxi. Medzi hlavné bariéry, ktoré samosprávy identifikovali pri poskytovaní služieb cudzincom a osobám s udelenou medzinárodnou ochranou, patria predovšetkým nedostatok miest v zariadeniach, finančné obmedzenia a absencia dát o potrebách tejto populácie. Významná časť samospráv uviedla, že nepozná potreby cudzincov a cudziniiek, čo znemožňuje plánovanie primeraných intervencií. Práve lepší zber dát a mapovanie potrieb je kľúčom k adresnejšiemu nastavovaniu sociálnej podpory. ⁵⁵
Obmedzený prístup k miestam v zariadeniach poskytujúcich starostlivosť o deti (pre migrantov na základe ich statusu, v porovnaní s domácim obyvateľstvom)	Áno	Do roku 2025 na Slovensku nebola pre osoby s poskytnutým dočasným útočiskom (odídencov) povinná školská dochádzka a štátne školy evidovali nedostatočné kapacity. ⁵⁶
Špecifické podmienky zamestnávateľa (napr. chýbajúca stratégia diverzity a inklúzie, z ktorej by mali úžitok najmä migranti z hľadiska nesúladu medzi zručnosťami)	Nie	Každý uchádzač dopredu vie, aké sú kvalifikačné požiadavky na pracovné miesto. Zamestnávateľ je povinný uviesť vo zverejnenej ponuke voľného miesta aj tieto špecifické podmienky, ktoré v mnohých prípadoch môžu rozhodovať o ponuke a aj dopyte po pracovnej sile. ⁵⁷ Väčšina zamestnávateľov v SR nemá špeciálne stratégie a programy inklúzie. ⁵⁸
Migračné zákony, politiky a postupy (napr. procesy uznávania zahraničných kvalifikácií, neistý status)	Áno	Proces uznávania vzdelávania a kvalifikácie na Slovensku je časovo a finančne náročný a vyžaduje znalosť slovenčiny. ⁵⁹ Skúsenosti z praxe pri integrácii osôb s udelenou medzinárodnou ochranou potvrdzujú, že ide o časovo a finančne náročný proces. ⁶⁰
Integračné politiky a postupy, resp. ich	Áno	SR realizuje niekoľko projektov na národnej alebo regionálnej úrovni alebo prostredníctvom mimovládnych a medzinárodných organizácií s

⁵² Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

⁵³ Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Slovensko.

⁵⁴ https://cvek.sk/?attachment_id=3545&download=true, citované 21. 10. 2025.

⁵⁵ Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Slovensko.

⁵⁶ Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Slovensko.

⁵⁷ Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

⁵⁸ Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Slovensko.

⁵⁹ Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Slovensko.

⁶⁰ migračný úrad Ministerstva vnútra SR.

nedostatok (napr. žiadne prispôsobené, dotované jazykové kurzy, žiadne pracovné poradenstvo pre migrantov, žiadne včasné uľahčenie prístupu na trh práce)⁶¹		cieľom pomoci migrantom, nielen pri integrácii prostredníctvom trhu práce (informačno-poradenské služby pri hľadaní zamestnania, účasť na programoch vzdelávania, rekvalifikačné kurzy), ale aj v rôznych aspektoch ich života.⁶² Existujú programy dotovaného jazykového vzdelávania aj pracovného poradenstva pre cudzincov (napr. IOM, miestna samospráva).⁶³ Migračné informačné centrum (MIC) pri IOM poskytuje bezplatné poradenstvo v oblasti práce, rekvalifikácie a sociálnej integrácie, vrátane pomoci pri vypracovaní životopisu, príprave na pracovný pohovor a orientácii na miestny trh práce. MIC tiež organizuje prispôsobené kurzy slovenského jazyka, kombinujúce jazykovú výučbu s praktickými a kultúrnymi zručnosťami, ktoré uľahčujú adaptáciu migrantov. Okrem toho podporuje komunitných mediátorov a programy na budovanie sociálnych sietí, ktoré napomáhajú integrácii do spoločnosti.⁶⁴ Osoby s udelenou medzinárodnou ochranou majú možnosť navštevovať kurz slovenského jazyka a mať poskytnuté bezplatné pracovné poradenstvo, vrátane pomoci pri vypracovaní životopisu a príprave na pracovný pohovor prostredníctvom mimovládnej organizácie, s ktorou Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky v danom období spolupracuje v procese ich prvotnej integrácie.⁶⁵ V rámci Akčného plánu Národnej stratégie výskumu, vývoja a inovácií 2030 sa pripravujú aktivity na posilnenie sociálno-kultúrnej integrácie zahraničných študentov. Opatrenia zahŕňajú elimináciu segregácie, vytváranie administratívnych kapacít, podporu študentských organizácií, jazykové vzdelávanie zamestnancov pracujúcich so zahraničnými študentmi a sieťovanie zahraničných a slovenských študentov aj zahraničných študentov so zamestnávateľmi (vrátane kariérnych podujatí). Tieto opatrenia nadväzujú na Plán obnovy a odolnosti SR (Komponent 10, Investície 3 a 4) a na projekt 3.4 Internacionalizácia VŠ v rámci Programu zmien Programového vyhlásenia vlády. V oblasti jazykového vzdelávania sa v spolupráci s Filozofickou fakultou UK pripravuje jazykovo-vzdelávacia koncepcia slovenčiny ako cudzieho jazyka pre zahraničných študentov. Cieľom je vytvoriť metodiku a štandardy pre úrovne podľa Spoločného európskeho referenčného rámca (najmä B1 a vyššie) so zameraním na praktickú komunikáciu. Plánuje sa aj rozšírenie okruhu inštitúcií oprávnených vydávať osvedčenie o ovládaní slovenského jazyka.⁶⁶
Iné (prosím, špecifikujte)	Nie	

⁶¹ Napr. odporúčania siete PES, https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/news/pes-network-adopts-7-recommendations-guide-employment-services-assisting-refugees-and-persons-2023-07-07_en, citované 6. 3. 2025.

⁶² Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

⁶³ Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Slovensko.

⁶⁴ <https://www.mic.iom.sk>, citované 21. 10. 2025.

⁶⁵ migračný úrad Ministerstva vnútra SR a <https://shr.sk/pracovne-poradenstvo/>, citované 21. 10. 2025.

⁶⁶ odbor internacionalizácie vysokého školstva Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR.

KAPITOLA 3: NÁRODNÉ POLITIKY NA PODPORU UDRŽATEĽNEJ INTEGRÁCIE NA TRH PRÁCE ADRESOVANÍM NESÚLADU MEDZI PONÚKANÝMI A POŽADOVANÝMI ZRUČNOSŤAMI

3. Kto sú kľúčoví aktéri vo vašej krajine zodpovední za riešenie nesúladu medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami/podporu zosúladenia zručností migrantov?

Medzi kľúčových štátnych aktérov, ktorí sú v SR zodpovední za túto agendu, patrí:

- **Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky**
- **Stredisko na uznávanie dokladov o vzdelaní** (SUDV) (<https://uznavanie.minedu.sk/navigator/>)
- **Štátny inštitút odborného vzdelávania** (ŠIOV)
- **Aliancia sektorových rád** (<https://www.alianciasr.sk/>)
- **Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky**
- **Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.**

Zákon o službách zamestnanosti pre SR definuje **Národnú sústavu povolání**, ktorá opisuje štandardné nároky trhu práce na jednotlivé pracovné miesta. Na slovenskom trhu práce pôsobí **Aliancia sektorových rád**, ktorá:

- zabezpečuje koordináciu a aktualizáciu Národnej sústavy povolání,
- spravuje portál Kariérna brána – integrovaný portál Národnej sústavy povolání a Národnej sústavy kvalifikácií.⁶⁷

(Ne)súlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami migrantov rieši Aliancia sektorových rád a jednotlivé sektorové rady; vo vzťahu k opisu pracovných miest, zručnostiam, ktorými má konkrétne pracovné miesto disponovať a podľa potrieb trhu práce dopracovávajú opisy jednotlivých pracovných pozícií.⁶⁸

Súčasťou projektu Aliancie sektorových rád a ŠIOV, ktorý sa realizuje v rokoch 2024 – 2029 pod názvom Zlepšenie kvality a atraktívnosti odborného vzdelávania a prípravy v súlade s potrebami trhu práce,⁶⁹ budú aj aktivity týkajúce sa vzdelávania cudzincov a ich efektívneho začlenenia na trh práce.⁷⁰

Praktickú podporu migrantom z tretích krajín (len vysokokvalifikovaní migranti a vysokoškolskí študenti) pri začleňovaní na trh práce SR poskytujú okrem úradov práce aj centrá služieb cudzincom ministerstva vnútra, poradenské centrá pre cudzincov cez miestne samosprávy, mimovládne organizácie a Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM).⁷¹ Úrady práce poskytujú podporu štátnym príslušníkom tretích krajín, ak majú dlhodobý pobyt alebo im bola udelená medzinárodná ochrana a v oboch prípadoch sú evidovaní ako uchádzači o zamestnanie – vtedy majú rovnaké postavenie ako občan SR.⁷²

4. Prebehli vo vašej krajine v období od januára 2023 do júna 2025 diskusie o politikách týkajúce sa (ne)súladu zručností migrantov? Ak áno, podrobnejšie opíšte túto diskusiu/debaty vrátane podstaty nesúladu zručností migrantov (napr. vzdelanie, jazykové zručnosti atď.) a výziev, ktoré sa politickí aktéri snažili riešiť (napr. strata HDP, strata produktivity, finančné straty pre migrantov).

Áno.

Jednou z kľúčových iniciatív bola príprava *White Paper – Magnet for Talent*⁷³ z roku 2023, ktorá sa zamerala na rýchle zapojenie vysokokvalifikovaných odídcov do pracovného procesu. Diskusia sa sústredila na podporu podnikania a zakladania startupov pre túto skupinu cudzincov, rozvoj jazykového vzdelávania dospelých, zjednodušenie a urýchlenie uznávania kvalifikácií a zavádzanie flexibilných pracovných pomerov.⁷⁴

⁶⁷ Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Slovensko.

⁶⁸ Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

⁶⁹ <https://siov.sk/projekty/aktualne-projekty/zlepsenie-kvality-a-atraktivnosti-ovp-v-sulade-s-potrebami-trhu-prace/>, citované 18. 11. 2025.

⁷⁰ <https://cestaprofika.sk/o-projekte/>, citované 18. 11. 2025.

⁷¹ Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Slovensko.

⁷² Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

⁷³ https://www.vlada.gov.sk/site/assets/files/3071/white_paper_1_magnet_pre_talent_online.pdf, citované 18. 11. 2025.

⁷⁴ Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Slovensko.

Ďalšia významná téma sa týkala pracovného uplatnenia Ukrajincov na Slovensku. Z analýz v roku 2023 vyplynulo, že väčšina odídencom pracuje na pozíciách vyžadujúcich nízku kvalifikáciu, hoci niektorí pracovali v domovských krajinách v kvalifikovaných profesiách, napr. ako odborníci v regulovaných zamestnaniach, ako sú lekári a sestry, ktorí na Slovensku chýbajú. Prekážkou je zdĺhavý a komplikovaný proces uznávania dokladov o vzdelaní. Vláda preto pristúpila k zjednodušeniu uznávania vzdelania, zatiaľ však len pre ukrajinských pediaterov, pričom sa diskutovalo o rozšírení tohto režimu na ďalšie špecializácie.⁷⁵ Po parlamentných voľbách bolo v programovom vyhlásení novo nastúpenej vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2023 – 2027 uznávanie vzdelania migrantov explicitne zakotvené v kontexte podpory konkurencieschopnosti a riešenia nedostatku odbornej pracovnej sily.⁷⁶

Diskusie reflektovali na nesúlad zručností ako problém, ktorý vedie k nevyužívaniu odborného potenciálu migrantov, strate produktivity a finančným stratám pre ekonomiku aj samotných migrantov. Tvorcov politik zaujímalo najmä jazykové vzdelávanie, uznávanie kvalifikácií a flexibilné formy zamestnania, s cieľom minimalizovať negatívne dopady na HDP a obsadiť nedostatkové profesie.⁷⁷

5. Má vaša krajina zavedené politiky a nástroje na boj proti nesúladu medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami a/alebo na podporu zosúladenia zručností?

Nie – politiky.

Áno – nástroje.

Politika/nástroj, aktér a zdroj	Dôvod(y) zavedenia a cieľ	Forma nesúladu (vertikálna, horizontálna, oboje)	Cieľová skupina (uchádzači o zamestnanie, zamestnanci, zamestnávateľi, inštitúcie, iné)	Príjemcovia politiky/nástroja v prípade, že sú politiky ciele (zahraniční pracovníci, osoby s udelenou medzinárodnou ochranou, osoby s dočasnou ochranou (odídenci); štátni príslušníci tretích krajín, ktorí pricestovali v rámci zlúčenia rodín; iní – uveďte, prosím – napr. migrujúce ženy; starší migranti – špecifikujte)
Pripravovaný pilotný odborný jazykový kurz pre cudzincov v slovenskom jazyku v sektore automobilového priemyslu a strojárstva (2. program švajčiarsko-slovenskej spolupráce)	Jazyková bariéra, nedostatočné terminologické znalosti, potreba odborného jazykového vzdelávania priamo v sektore, integrácia do pracovného prostredia. Pilotný kurz vychádza z potrieb identifikovaných v analýze ŠIOV	vertikálna	zamestnávateľi a, uchádzači o zamestnanie, zamestnanci	zamestnávateľi, migranti z tretích krajín s prístupom na slovenský trh práce ⁷⁸

⁷⁵ Pracovným migrantom z Ukrajiny sa na Slovensku darí lepšie ako odídencom, 2023, https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/ministerstvo/analyticke-centrum/analyticke-komentare/komentare_2023/veselkova_habel_2023_pracovnym_migrantom_z_ua_sa_na_sk_dari_lepsie_ako_odidencom.pdf, citované 19. 11. 2025.

⁷⁶ Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky 2023 – 2027. „Lepšie, pokojnejšie a bezpečnejšie žiť“, 2023, https://www.vlada.gov.sk/site/assets/files/1694/programove_vyhlasenie_vlady_sr.pdf, citované 19. 11. 2025.

⁷⁷ Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Slovensko a interný monitoring médií.

⁷⁸ Štátny inštitút odborného vzdelávania (ŠIOV).

	a ASR. Bude sa realizovať v rámci 2. programu švajčiarsko-slovenskej spolupráce. Cieľom je overiť model jazykového vzdelávania prispôbeného potrebám zamestnávateľov a vytvoriť podklad na rozšírenie do ďalších sektorov.			
Metodika podpory integrácie migrujúcich pracovníkov pre zamestnávateľov (2. program švajčiarsko-slovenskej spolupráce, v príprave s IOM Slovensko)	Nedostatok pripravenosti zamestnávateľov, najmä malých a stredných podnikov, na integráciu cudzincov z tretích krajín, obmedzené skúsenosti a nízka pripravenosť na prácu v rozmanitom pracovnom prostredí. Pripravuje sa metodika a vzdelávací materiál pre zamestnávateľov, ktoré pokrývajú proces integrácie migrujúcich pracovníkov – od etického náboru až po dlhodobé začlenenie. Metodika zahŕňa interkultúrne kompetencie, riadenie diverzity, efektívnu komunikáciu, riešenie konfliktov, ako aj prehľad právnych a administratívnych povinností zamestnávateľov a pracovníkov. Metodika je navrhnutá ako praktický nástroj, ktorý bude pomáhať firmám budovať inkluzívne pracovné prostredie a efektívne uplatňovať princípy rovnakého zaobchádzania v praxi.	vertikálna	zamestnávateľi a uchádzači o zamestnanie, zamestnanci	zamestnávateľia (najmä malé a stredné podniky), migranti z tretích krajín s prístupom na slovenský trh práce ⁷⁹
Vzdelávanie a príprava pre trh práce cez úrady práce. Štátni príslušníci tretích krajín, ktorým bol udelený azyl alebo ktorým bola poskytnutá doplnková ochrana, sú v zmysle § 2 ods. 2 písm. d) zákona o službách zamestnanosti považovaní za osoby s rovnakým postavením ako občania v právnych vzťahoch podľa zákona o službách zamestnanosti a majú postavenie znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie. Na uľahčenie ich uplatnenia na pracovnom trhu slúžia aktívne opatrenia trhu práce, ktoré realizujú úrady práce, sociálnych vecí a rodiny v súlade s profilom uchádzača o zamestnanie a s požiadavkami trhu práce. Úrad môže zabezpečiť uchádzačovi o zamestnanie vzdelávanie a prípravu pre trh	- podpora integrácie prostredníctvom aktívnych opatrení trhu práce - prehĺbenie pracovných zručností a zosúladenie s požadovanou profesiou	obe	uchádzači o zamestnanie	štátny príslušník tretej krajiny s udelenou medzinárodnou ochranou odídenci ⁸⁰

⁷⁹ Štátny inštitút odborného vzdelávania (ŠIOV).

⁸⁰ Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

práce na základe zhodnotenia jeho schopností, pracovných skúseností, odborných zručností, dosiahnutého stupňa vzdelania a zdravotnej spôsobilosti na prácu, najmä v prípade nedostatku odborných vedomostí a odborných zručností, potreby zmeny vedomostí a odborných zručností vzhľadom na dopyt na trhu práce a straty schopností vykonávať pracovnú činnosť v doterajšom zamestnaní				
Národný projekt Zručnosti pre trh práce ⁸¹ – cieľom je eliminovať nesúlad medzi dopytom a ponukou na trhu práce, riešiť nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily a rozvíjať zručnosti uchádzačov o zamestnanie (UoZ), záujemcov o zamestnanie (ZoZ) a mladých ľudí do 30 rokov v situácii NEET (ktorí nie sú zamestnaní, nepokračujú v procese vzdelávania, ani sa nezúčastňujú na odbornej príprave). Zámerom projektu je podporiť najmä zamestnateľnosť UoZ (s dôrazom na znevýhodnených UoZ) a mladých ľudí do 30 rokov prostredníctvom rekvalifikácie a podporiť zamestnanosť, zamestnateľnosť a adaptabilitu ZoZ prostredníctvom vzdelávania. Pri posudzovaní žiadostí sa prihliada na najžiadanejšie nedostatkové pracovné pozície na trhu práce, ktoré zverejňuje a štvrťročne aktualizuje Aliancia sektorových rád, uplatnenie sa v sektoroch s rozvojovým potenciálom a tiež na oblasti umelej inteligencie, digitálnej a zelenej transformácie. V rámci projektu sa podporuje iba rekvalifikácia, u ktorej je preukázaná možnosť uplatnenia sa na trhu práce po jej absolvovaní.	• nesúlad medzi dopytom a ponukou na trhu práce • podpora a zvýšenie zamestnateľnosti osôb z cieľovej skupiny • podpora rozvoja zručností potrebných pre trh práce	obe	uchádzači o zamestnanie s dôrazom na znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie, záujemcovia o zamestnanie, mladí ľudia do 30 rokov v situácii NEET	štátny príslušník tretej krajiny, ktorému bol udelený azyl alebo poskytnutá doplnková ochrana ⁸²
Národný projekt Zvyšovanie zručností zamestnancov od septembra 2025 do marca 2028 ⁸³ – cieľom je podporiť zvyšovanie zručností zamestnancov a prispieť tak k ich lepšej adaptabilite na zmeny na trhu práce. Prioritne je podporené vzdelávanie pre pracovné pozície, ktoré čelia ohrozeniu z dôvodu automatizácie,	• na nadobúdanie a rozvoj nových zručností zamestnancov, vrátane špecifických zručností podľa požiadaviek zamestnávateľa na pracovné miesto, • adaptabilita zamestnancov na požiadavky trhu práce	obe	zamestnanec zamestnávateľ a v zmysle § 4 zákona o službách zamestnanosti; ide o zamestnanca, ktorý je ku dňu začatia	zamestnávateľa zamestnanci v pracovnom pomere u zamestnávateľa vrátane cudzincov ⁸⁴

⁸¹ https://www.upsvr.gov.sk/sluzby-zamestnanosti/nastroje-aktivnych-opatreni-na-trhu-prace/narodny-projekt-zrucnosti-pre-trh-prace.html?page_id=1346519, citované 20. 11. 2025.

⁸² Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

⁸³ https://www.upsvr.gov.sk/europsky-socialny-fond/narodne-projekty-v-programovom-obdobi-2021-2027/narodny-projekt-zvyšovanie-zrucnosti-zamestnancov.html?page_id=1463032, citované 20. 11. 2025.

⁸⁴ Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

ako aj z dôvodu prechodu na zelené a digitálne hospodárstvo.	• zníženie ohrozenia straty zamestnania		vzdelávania v pracovnom pomere u zamestnávateľa	
Národný projekt Integrácia štátnych príslušníkov tretích krajín vrátane migrantov od roku 2024 do augusta 2026 (ministerstvo práce, EÚ fondy) ⁸⁵	jazyková bariéra, nedostatok informácií, uznávanie kvalifikácií	obe	uchádzači o zamestnanie, zamestnávateľi a, inštitúcie, samosprávy	štátni príslušníci tretích krajín vrátane odídených a osôb s udelenou medzinárodnou ochranou ⁸⁶
Bezplatné jazykové kurzy slovenčiny pre dospelých cudzincov 16+ v rámci Národnej stratégie výskumu vývoja inovácií 2030 – výzva na podporu jazykového vzdelávania bola určená jazykovým školám zaradeným v sieti škôl na Slovensku a pripravená Výskumnou a inovačnou autoritou (VAIA) v spolupráci s Ministerstvom školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR v rokoch 2024 a 2025. ⁸⁷	jazyková bariéra	vertikálne	dospelí cudzinci 16+	dospelí cudzinci 16+

6. Existujú vo vašej krajine nejaké iniciatívy na boj proti nesúladi medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami a/alebo na podporu zosúladenia zručností, ktoré zavádzajú obce, záujmové organizácie, združenia zamestnávateľov, medzivládne organizácie alebo mimovládne organizácie? Uvedte maximálne tri iniciatívy.⁸⁸

Iniciatíva, aktér a zdroj informácie	Dôvod(y) zavedenia a cieľ	Forma nesúladi (vertikálna, horizontálna, oboje)	Cieľová skupina (zahraniční pracovníci - ŠPTK, osoby s udelenou medzinárodnou ochranou, osoby s dočasnou ochranou (odídeni); štátni príslušníci tretích krajín, ktorí pricestovali v rámci zlúčenia rodín; iní: napr. migrujúce ženy; starší migranti - špecifikujte)

⁸⁵ https://www.minv.sk/?projekt_integracia a <https://www.employment.gov.sk/sk/uvodna-stranka/programy-europskej-unie/program-slovensko-2021-2027/narodne-projekty/integracia-statnych-prislusnikov-tretich-krajin-vratane-migrantov.html>, citované 20. 11. 2025.

⁸⁶ Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

⁸⁷ <https://vaia.gov.sk/sk/2025/07/bezplatne-kurzy-pre-zahranicny-talent-pokracuju/>, citované 20. 11. 2025.

⁸⁸ Príklad takejto iniciatívy pozri napr. v Globálnom pakte o utečencoch s názvom „Spájanie nových prisťahovalcov s pracovnými príležitosťami na základe talentov“, <https://globalcompactrefugees.org/good-practices/talent-based-matching-newcomers-employment-opportunities>, citované 5. 2. 2025.

Informačné portály pre migrantov, ktoré zastrešujú medzinárodné organizácie (www.mic.iom.sk), mimovládne organizácie (www.welcometoslovakia.sk) alebo samosprávy (https://brainportkosice.sk/).	• integrácia, politiky a postupy, resp. ich nedostatok • migračné zákony, politiky a postupy	obe	štátni príslušníci tretích krajín ⁸⁹
Poradenské centrá pre cudzincov cez miestne samosprávy, ako napr. LOOM (Bratislava), Connectt (Trnava), COMIN (Nitra) a medzinárodné organizácie (IOM, UNHCR), poradenstvo cez miestne mimovládne organizácie (najmä Mareena, Liga za ľudské práva, Slovenská humanitná rada).	• integrácia, politiky a postupy, resp. ich nedostatok • obmedzené informácie o trhu práce	vertikálne	štátni príslušníci tretích krajín ⁹⁰
Podpora v oblasti uznávania vzdelávania a rekvalifikácie zo strany Migračného informačného centra IOM (poradenstvo a finančná podpora). ⁹¹	• medzery v kariére • rozdiely vo vzdelávacom systéme medzi krajinou pôvodu a prijímajúcou krajinou • rozdiely v požiadavkách na zručnosti pre konkrétne profesie medzi krajinou pôvodu a prijímajúcou krajinou	vertikálne	štátni príslušníci tretích krajín ⁹²
Program súkromnej firmy IKEA a mimovládnej organizácie Liga za ľudské práva Skills for Employment – ponuka práce pre držiteľov medzinárodnej ochrany.	• ekonomické podmienky a podmienky na trhu práce • stereotypy/postoje	obe	osoby s udelenou medzinárodnou ochranou ⁹³
Projekt Mareena café – koncept inkluzívnej sociálnej kaviarne, poskytujúci pracovné príležitosti ženám s udelenou medzinárodnou ochranou a ktoré majú ťažkosti nájsť si zamestnanie. ⁹⁴	• súvisiace s pohlavím • jazyková znalosť • obmedzené informácie o trhu práce • medzery v kariére	obe	ženy-migrantky s udelenou medzinárodnou ochranou ⁹⁵
Projekt Inklucentra Bratislava – podpora detí cudzincov v školách	• jazyková bariéra • obmedzený prístup k vzdelaniu	obe	deti migrantov, rodiny ⁹⁶

⁸⁹ Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Slovensko.

⁹⁰ Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Slovensko.

⁹¹ <https://www.mic.iom.sk/index.php/sk/sk-bubbles/318-kurzy-a-vzdelavanie>, citované 20. 11. 2025.

⁹² Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Slovensko.

⁹³ <https://www.ikea.com/sk/sk/this-is-ikea/community-engagement/ikea-pomaha-utecencom-s-uplatnenim-na-trhu-prace-pub2c2373f0/>, citované 20. 11. 2025.

⁹⁴ https://www.facebook.com/photo.php?fbid=608420337980562&id=100064378042282&set=a.343991751090090&lo_cale=cx_PH_, citované 20. 11. 2025.

⁹⁵ <https://mareena.sk/mareena-cafe>, citované 20. 11. 2025.

⁹⁶ Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

KAPITOLA 4: VÝZVY V OBLASTI ZOSÚLADENIA ZRUČNOSTÍ

7. Čelí vaša krajina nejakým výzvam pri riešení nesúladu medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami migrantov? Ak sa s nejakými výzvami stretávate, bližšie ich vysvetlite a uveďte zdroj informácií (t. j. podľa koho je to výzva).

Výzvou pre Slovenskú republiku sú

- chýbajúce národné stratégie, politiky a programy, ktoré by nesúlad riešili systémovo, ako aj chýbajúce podrobné dáta o nesúlade medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami migrantov z krajín mimo EÚ/EHP. SR sa v súčasnosti zameriava skôr na posilnenie legálnych spôsobov migrácie pre pracovných migrantov a okrem tradičných nástrojov bilaterálnej pracovnej migrácie sa spolu s Francúzskom a Belgickom zapojila aj do inovatívneho projektu DT4E2 (Displaced Talent for Europe 2.0), ktorý spája utečencov s pracovnými príležitosťami v Európe,
- neexistencia jednej centrálnej webstránky s kariérnym poradenstvom pre migrantov (existujú viaceré informačné portály jednotlivých aktérov v oblasti integrácie, ako je napr. www.sluzbyzamestnanosti.sk),
- neexistencia jednotného systému a platformy, ktoré by umožnili migrantom ľahko identifikovať nimi ponúkané formálne a neformálne zručnosti a pretaviť ich do uznateľnej formy. V súčasnosti sa tomuto účelu najviac približuje webstránka Ministerstva školstva, vedy, výskumu a mládeže SR⁹⁷ a Kariérna brána⁹⁸,
- nedostatočná ponuka cenovo dostupných (dotovaných) kurzov slovenského jazyka pre migrantov,⁹⁹
- zdĺhavé uznávanie kvalifikácií migrantov z krajín mimo EÚ/EHP spojené s diskrimináciou a predsudkami voči migrantom na pracovnom trhu.¹⁰⁰

Tieto výzvy umocňuje komplikovaná koordinácia integračných politík a nedostatok dostupného bývania.¹⁰¹

8. Aké sú základné príčiny týchto výziev? Vysvetlite a uveďte zdroj informácií (t. j. podľa koho je to základná príčina).

Výzva a zdroj	Skupina, ktorej sa táto výzva týka (pracovní migranti, osoby s udelenou medzinárodnou ochranou, odídenci, ŠPTK, ktorí prišli v rámci zlúčenia rodiny, iní – napr. migrantky, starší migranti)	Forma(y) nesúladu (vertikálna, horizontálna, obe)	Základný dôvod (dôvody) tejto výzvy a zdroj
chýbajúce programy zosúladenia zručností (tzv. skills-matching) a centrálna platforma	všetky skupiny migrantov	obe	nedostatočný záujem zo strany štátu a chýbajúci strategický prístup ¹⁰²
nedostatočná znalosť slovenčiny u migrantov žijúcich medzi obyvateľstvom s relatívne nízkou znalosťou svetových jazykov	všetky skupiny migrantov; osobitné výzvy u novo prichádzajúcich	obe	nedostatok jazykových kurzov, chýbajúca podpora zo strany štátu a samospráv ¹⁰³

⁹⁷ <https://www.minedu.sk/>, citované 23. 10. 2025.

⁹⁸ <https://www.kariernabrana.sk/>, citované 23. 10. 2025.

⁹⁹ Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Slovensko.

¹⁰⁰ Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

¹⁰¹ Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

¹⁰² Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Slovensko.

¹⁰³ Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

nedostatočná ponuka dostupných kurzov slovenčiny	všetky skupiny migrantov	obe	nízka priorita zo strany štátu a samospráv vzhľadom na nadmerný počet záujemcov o kurzy ¹⁰⁴
zdlhavé uznávanie kvalifikácií	pracovní migranti, odídenci, osoby s udelenou medzinárodnou ochranou	obe	administratívne bariéry, rozdiely vo vzdelávacích systémoch ¹⁰⁵
diskriminácia a predsudky	ženy-migrantky, odídenci, osoby s udelenou medzinárodnou ochranou	obe	stereotypy zamestnávateľov, verejnosti ¹⁰⁶
nedostatok dostupného bývania	všetky skupiny migrantov	obe	vysoké ceny nehnuteľností, nedostatok bytov v lokalitách s prácou vrátane nájomného bývania ¹⁰⁷
komplikovaná koordinácia integračných politík	všetky skupiny migrantov	obe	chýbajúci centrálny koordinujúci orgán, merateľné ciele a monitoring ¹⁰⁸

¹⁰⁴ Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Slovensko.

¹⁰⁵ Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

¹⁰⁶ Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

¹⁰⁷ Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

¹⁰⁸ Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

KAPITOLA 5: ZÍSKANÉ POZNATKY A OSVEDČENÉ POSTUPY TÝKAJÚCE SA ZOSÚLAĐOVANIA ZRUČNOSTÍ

9. Existujú nejaké osvedčené a zavedené postupy na riešenie identifikovaných problémov alebo na boj proti nesúladu medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami a/alebo na podporu zosúladenia zručností pre migrantov vo vašej krajine?

Nie.¹⁰⁹

10. Existujú nejaké získané ponaučenia (t. j. poznatky, ktoré ešte nie sú nevyhnutne uvedené do praxe, ale je dôležité zohľadniť ich pri budúcej tvorbe politik), ktoré sa týkajú účinných opatrení na boj proti nesúladu medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami migrantov a/alebo na podporu zosúladenia zručností pre niektoré skupiny migrantov?

Áno.¹¹⁰

Ako prínosné pri budúcej tvorbe politik a aktivít sa v SR javí zohľadnenie:

- medzisektorovej spolupráce, napr. cez projekty, na zlepšenie koordinácie a monitoringu
- podpory uznávania kvalifikácií v rámci búrania administratívnych bariér a rozdielov vo vzdelávacích systémoch
- komunitných aktivít ako účinného nástroja proti diskriminácii a sociálnej izolácii
- individuálneho poradenstva a mentoringu na lepšiu informovanosť migranta a jeho adekvátnych pracovných príležitostí
- intenzívnych jazykových kurzov slovenčiny na búranie jazykovej bariéry a lepšej zamestnateľnosti migrantov¹¹¹
- pravidelnej aktualizácie informačných portálov vo viacerých jazykoch s informáciami pre cudzincov (najmä právne, pracovné a sociálne poradenstvo) a podpory pre poradenské centrá pre cudzincov
- inovatívnych projektov na zlepšenie súladu zručností s požiadavkami pracovného trhu.¹¹²

KAPITOLA 6: ZÁVERY

Analýza ukazuje, že nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami migrantov na Slovensku je pomerne rozšírený, najmä vo forme vertikálneho nesúladu (nadmerná kvalifikácia) a čiastočne aj horizontálneho nesúladu (zamestnanie mimo odboru). Migranti z krajín mimo EÚ/EHP, vrátane odídcov a osôb s udelenou medzinárodnou ochranou, často pracujú na pozíciách pod úrovňou svojho vzdelania a zručností. Tento jav je výraznejší u žien a starších migrantov, pričom jazyková bariéra, zdĺhavé uznávanie kvalifikácií, rozdiely vo vzdelávacích systémoch a obmedzené informácie o trhu práce patria medzi hlavné príčiny.

Politiky na Slovensku zatiaľ reagujú skôr prostredníctvom nástrojov než komplexných stratégií. Existujú projekty zamerané na jazykové vzdelávanie, rekvalifikácie, individuálne poradenstvo a podporu zamestnávateľov pri integrácii cudzincov. Chýba však jednotná platforma na identifikáciu a uznanie zručností migrantov, centrálna webová stránka s kariérnym poradenstvom a systémové opatrenia na zosúladenie zručností. Výzvou zostáva aj nedostatok dostupných jazykových kurzov, komplikované uznávanie kvalifikácií a diskriminácia.

Medzi získané poznatky patrí potreba medzisektorovej spolupráce, zjednodušenia administratívnych procesov, intenzívnej jazykovej prípravy, rozvoja mentoringu a komunitných aktivít na podporu inklúzie. Budúce politiky by mali klásť dôraz na strategický prístup k skills matching, prepojenie jazykového vzdelávania s odbornou praxou, pravidelnú aktualizáciu informačných portálov a podporu inovatívnych projektov zameraných na zosúladenie zručností s požiadavkami trhu práce.

¹⁰⁹ Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR, migračný úrad Ministerstva vnútra SR, Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Slovensko.

¹¹⁰ Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR, migračný úrad Ministerstva vnútra SR, Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Slovensko.

¹¹¹ Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

¹¹² Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Slovensko.

BIBLIOGRAFIA

Dáta a štatistiky

Eurostat. Labour Force Survey (EU-LFS).

Eurostat. Ifsa_eoqgan – Overqualification Rate by Country of Birth.

Eurostat. Adult Education Survey (AES).

Eurostat. Continuing Vocational Training Survey (CVTS).

OECD PIAAC. Survey of Adult Skills.

Dokumenty/Iné zdroje

Aliancia sektorových rád – analýzy nesúladu a profilov povolání.

Dotazník vyplnený migračným úradom Ministerstva vnútra SR.

Dotazník vyplnený Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

Dotazník vyplnený Ministerstvom školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR.

Dotazník vyplnený Štátnym inštitútom odborného vzdelávania (ŠIOV).

Dotazník vyplnený Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

Plán obnovy a odolnosti SR – komponenty týkajúce sa zručností a integrácie.

Legislatíva

Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 422/2015 Z. z. o uznávaní dokladov o vzdelaní a uznávaní odborných kvalifikácií.

Internet

www.brainportkosice.sk/

www.sluzbyzamestnanosti.sk

www.cestaprofika.sk

www.upsvr.gov.sk

www.cvek.sk

www.uznavanie.sk

www.ec.europa.eu/eurostat

www.vlada.gov.sk

www.mareena.sk/mareena-cafe

www.welcometoslovakia.sk

www.shr.sk

www.siov.sk

www.vaia.gov.sk

www.alianciasr.sk

www.cedefop.europa.eu

www.emn.sk

www.employment.gov.sk

www.health.gov.sk

www.ikea.com/sk

www.kariernabrana.sk

www.mic.iom.sk

www.minedu.sk

www.minv.sk

www.oecd.org